

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	5
İÇİNDEKİLER.....	9
KISALTMALAR.....	15
GİRİŞ.....	17

BİRİNCİ BÖLÜM TANIM, TARİHÇE

I. TANIM.....	21
1. Hukuka Aykırılık ve Hukuka Uygunluk Kavramları	21
1.1. Hukuka Aykırılık.....	21
1.2. Suç Tanımındaki Hukuka Aykırılık İbaresinin Mahiyeti	23
1.3. Hukuka Uygunluk Nedenleri Kavramı	26
1.4. Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Kanundaki Yeri.....	27
1.5. Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Suça Etkisi	29
2. Meşru Müdafaa Kavramı	30
2.1. Meşru Müdafaa'nın Kanundaki Yeri.....	30
2.2. Kavram ve Tanım.....	32
II. TARİHÇE	35
1. Eski Hukuk Sistemlerinde Meşru Müdafaa	36
1.1. Roma Hukukunda Meşru Müdafaa	36
1.2. Cermen Hukukunda Meşru Müdafaa	36
1.3. Kilise Hukukunda Meşru Müdafaa	37
1.4. İslam Hukukunda Meşru Müdafaa	38
2. Günümüz Hukuk Sistemlerinde Meşru Müdafaa	39
2.1. Fransız Hukukunda Meşru Müdafaa	40
2.2. İtalyan Hukukunda Meşru Müdafaa.....	40

2.3. Alman Hukukunda Meşru Müdafaa.....	42
2.4. Hollanda Hukukunda Meşru Müdafaa	42
2.5. Avusturya Hukukunda Meşru Müdafaa	43
2.6. İsviçre Hukukunda Meşru Müdafaa.....	44
2.7. Polonya Hukukunda Meşru Müdafaa	45
2.8. Amerikan Hukukunda Meşru Müdafaa.....	46
2.9. İngiliz Hukukunda Meşru Müdafaa	48
2.10. Diğer Hukuk Düzenlemelerinde Meşru Müdafaa	49
2.11. Türk Hukukunda Meşru Müdafaa.....	50

İKİNCİ BÖLÜM

MEŞRU MÜDAFAANIN HUKUKİ ESASINI İZAH EDEN TEORİLER

I. SÜBJEKTİF TEORİLER.....	53
1. Tabii Hak Teorisi	54
2. Saikte Meşruluk Teorisi.....	56
3. Manevi Cebir Teorisi	56
4. Kusurlu Fakat Cezalandırılmayan Hareket Teorisi.....	57
5. Kendini Koruma İçgüdüğü Teorisi.....	58
II. OBJEKTİF TEORİLER	60
1. Haksızlığın Butlanı Teorisi	61
2. Hakların Çatışması Teorisi.....	61
3. İkincil Kamu Savunması Teorisi.....	62
4. Yetki Devri Teorisi	62
5. Kötülüğün Kötülükle Karşılanması Teorisi	63
6. Hukuk İçin Mücadele Teorisi	64
7. Toplumsal Zararın Yokluğu Teorisi	66
III. HÜMANİST DOKTRİN TEORİSİ	67

IV. DEĞERLENDİRME VE KANAAT 67

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

**MEŞRU MÜDAFAANIN ŞARTLARI ve ÜÇÜNCÜ KİŞİ
LEHİNE MEŞRU MÜDAFAA**

I. TASNİF HUSUSU 71

II. SALDIRIYA İLİŞKİN KOŞULLAR 73

1. Saldırının Mevcudiyeti.....73

1.1. Saldırı Kavramı 73

1.2. Saldırı Fiili Kavramı.....74

1.3. Saldırı Fiilinin Öznesi 75

1.4. Saldırı Fiilinin Maddi Niteliği Haiz Olması Sorunu
ve Zarar 77

1.5. Saldırının Haksız Olması 82

2. Saldırının Kişinin Kendisine yahut Başkasına Ait Bir
Hakka Yönelmiş Olması 89

3. Saldırının Güncelliği 92

3.1. Gerçekleşen Saldırı Kavramı 94

3.2. Gerçekleşmesi Muhakkak Saldırı.....98

3.3. Tekrarı Muhakkak Saldırı 101

III. SAVUNMAYA İLİŞKİN KOŞULLAR.....108

1. Savunmanın Zorunluluğu 108

1.1. Genel Olarak Savunma.....108

1.2. Zorunluluk Kavramı 110

1.3. Cebir ve Şiddet Kullanmadan Başka Araçlarla
Saldırdan Kurtulma Zorunluluğunun Bulunup
Bulunmaması.....114

1.4. Kolluk Kuvvetlerine Başvurma İmkanının Bulunup
Bulunmaması.....115

1.5. Savunma Hazırlığı Yapma 115

1.6. Kaçma İmkanının Bulunup Bulunmaması	117
2. Savunmanın Orantılı Olması.....	119
2.1. Oran Kavramı ve Mevcudiyeti.....	119
2.2. Araçlar Bakımından Orantılılık	121
2.3. Haklar Bakımından Orantılılık.....	125
2.4. Oranın Belirlenmesi Hususu	129
3. Savunmanın Saldırgana Yönelik Olması	131
IV. ÜÇÜNCÜ KİŞİ LEHİNE MEŞRU MÜDAFAA.....	134

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MEŞRU MÜDAFAADA SINIRIN AŞILMASI, HATA VE MEŞRU MÜDAFAANIN BENZER HUKUK KURUMLARI İLE İLİŞKİSİ

I. MEŞRU MÜDAFAADA SINIRIN AŞILMASI.....	139
1. Genel Olarak	139
2. Eski ve Yeni TCK Düzenlemelerinde Sınırın Aşılması Hali.....	139
3. Sınırın Aşılmasının Hukuki Niteliği	142
4. Meşru Müdafaada Sınırın Aşılmasının Şartları	145
5. Objektif Durumlarda Sınırın Aşılması.....	146
5.1. Sınırın Orantılılık Yönünden Aşılması	146
5.2. Sınırın Zaman Yönünden Aşılması.....	148
5.3. Sınırın Kişi Yönünden Aşılması	149
6. Sübjektif Durumlarda Sınırın Aşılması.....	149
6.1. Sınırın Kasten Aşılması	150
6.2. Sınırın Taksirle Aşılması	150
6.3. Meşru Müdafaada Sınırın Maruz Görülebilecek Bir Heyecan, Korku ve Telaşla Aşılması.....	153

II. MEŞRU MÜDAFAADA HATA	160
1. Genel Olarak	160
2. Meşru Müdafaada Yasak Hatası (Haksızlık Yanılgısı).....	161
3. Meşru Müdafaanın Maddi Koşullarına İlişkin Hata	164
4. Meşru Müdafaada Sapma.....	169
III. MEŞRU MÜDAFAANIN BENZER HUKUKİ KURUMLARLA İLİŞKİSİ.....	171
1. Meşru Müdafaa ve İztirar (Zorunluluk) Hali	171
2. Meşru Müdafaa ve Kanun Hükmünü İcra.....	175
3. Meşru Müdafaa ve Haksiz Tahrik.....	179
SONUÇ.....	183
KAYNAKÇA	187